

Darja Lavrenčič

Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča,
Ljubljana

KNJIŽNICA IN TRIVIALNA MLADINSKA KNJIŽEVNOST

1. Pionirska knjižnica, njena vloga in naloge

Pionirska knjižnica, v kateri opravljam dela in naloge bibliotekarja (delam predvsem z mladimi bralci od 10. do 14. leta starosti), je enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani. Ta je splošnoizobraževalna knjižnica za občino Ljubljana-Center.

Pionirska knjižnica (letos je praznovala 45. rojstni dan) je knjižnica za otroke in mladino od predbralnega obdobja do 15. leta starosti. Namenjena je vzgoji in izobraževanju ter zadovoljevanju kulturnih potreb mladih bralcev. To je bistvena razlika, ki jo loči od šolskih knjižnic, ki podpirajo s svojim knjižničnim gradivom in dejavnostmi predvsem vzgojno-izobraževalno delo šole. Izbor njenega gradiva sega do približno 18. leta starosti, torej do prehoda v splošnoizobraževalno knjižnico. Naša knjižnica opravlja te naloge kot pionirski oddelek splošnoizobraževalne knjižnice.

Do leta 1985 (ko je imela za to formalni status, ki ga je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev zgubila) je bila osrednja mladinska knjižnica v Sloveniji. Pionirska knjižnica kljub temu še naprej opravlja delo, ki presega naloge pionirskega oddelka SIK (splošnoizobraževalne knjižnice). To je predvsem delo njenega študijskega oddelka za mladinsko književnost in mladinsko knjižničarstvo, ki je edini v Sloveniji. V njem se zbirajo, obdelujejo, hranijo in posredujejo informacije s prej omenjenih strokovnih področij. Strokovno delo v tem oddelku je raziskovalno.

Sega na:

področje mladinskega knjižničarstva, knjižne in knjižnične vzgoje,
spremljanje in uvajanje novih oblik dela na poti otrok-knjiga,
spodbujanje bralnih interesov mladih,
širjenje bralne kulture mladih,
posredovanje strokovnih izkušenj drugim (mentorsko delo),
objavljanje člankov v strokovnih revijah in še veliko drugega.

Oddelek je bil ustanovljen 1961. leta. Prav študijski oddelek je razvil nekaj oblik sodobne knjižne in knjižnične vzgoje mladih, ki jih izvajamo v naši knjižnici.

Te oblike so se razširile po slovenskih šolskih knjižnicah in pionirskih oddelkih splošnoizobraževalnih knjižnic. Naj jih nekaj naštejemo:

Ura pravljič (teoretično obdelali dr. Marjana Kobe in Martina Šircelj),

Vrtec na obisku (teoretično obdelala dr. Marjana Kobe),

Uganka meseca (teoretično obdelala Tanja Pogačar),

Igralna ura s knjigo (teoretično obdelala Tilka Jamnik).

V naši knjižnici izvajamo tudi pogovore o knjigah, vodimo šolske razrede po knjižnici idr.

Delo v študijskem oddelku se tesno prepleta, dopolnjuje in preverja z delom izposoje (pionirski oddelek). Teorija se potrjuje v praksi.

Pomembna značilnost Pionirske knjižnice je prav njena **pionirskost**,¹ saj išče vedno nove ideje za delo na področju mladinskega knjižničarstva.

2. Pionirska knjižnica in trivialna mladinska književnost

Tako kot vzgojitelji, učitelji, profesorji in literarni teoretiki se tudi knjižničarji pri svojem delu z mladimi bralci srečujemo s problematiko trivialne mladinske književnosti. Z njo se v naši knjižnici srečujemo tako teoretično (v študijskem oddelku) kot tudi praktično (individualno in skupinsko delo z otroki in mladino). Ob to temo smo trčili v preteklosti (knjige Karla Maya), zaposluje nas v sedanjem trenutku in verjetno nas bo spremljala tudi v prihodnosti.

Odnos knjižnice do tovrstne literature se kaže že v izboru njenega gradiva (knjižnega in neknjižnega). Naša knjižnica zbira, obdeluje, hrani in daje v uporabo mlademu bralcu kvalitetno in njegovi starosti primerno leposlovno in strokovno knjigo (to velja tudi za neknjižno gradivo: laserske plošče, avdio kasete, video kasete, slike), ki lahko zadovolji čim več njegovih interesov, duhovnih in kulturnih potreb.

Martina Šircelj je zapisala: „Ni važno samo to, da otroka spodbujamo k branju in da resnično bere, važno je tudi, kaj in kako bere, ali zgodbe bere z razumevanjem ali pa jih samo požira z očmi.“²

Naš dolgoročni cilj je razviti kritičnega bralca in samostojnega uporabnika knjižnice. To dosegamo postopoma s sodobno zasnovano knjižno in knjižnično vzgojo. Zanima nas odnos otroka do knjige, ki je lahko kvalitetna ali tudi ne.

Knjižnica ima v okviru študijskega oddelka zbirko kiča, ki se uporablja izključno v študijske namene. Njeni uporabniki so odrasli, npr. psihologi, knjižničarji, vzgojitelji, učitelji, literarni teoretiki, skratka vsi, ki se s to

¹ Pomeni besede pionir v Slovarju slovenskega knjižnega jezika

1. član pionirske organizacije.

2. kdor je vključen v športno društvo in je star približno od 10. do 14. let.

3. kdor prvi ali med prvimi

a) pride v do takrat še nepoznane, nezavzete kraje, osvajalec.

b) začne delovati, ustvarjati na novem, neznanem področju znanosti, tehnike; pobudnik, začetnik.

(Slovar slovenskega knjižnega jezika III, str. 598)

² Martina Šircelj: *O knjigah in knjižnicah za mladino*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1977.

problematiko srečujejo pri svojem delu. V zbirki nimamo zastopanega vsega kiča, ampak samo tipične primere, ki dajejo informacijo o tem, v kakšnih oblikah se le ta pojavlja. V prvi vrsti moram tu omeniti neprimerne priredbe znanih literarnih del, ki pačijo njihovo izvirno podobo. V glavnem so to slikanice za najmlajše otroke (tako imenovana pravljíčna starost). Kot vemo, je v pravljíčni starosti otrokova vsakdanja hrana pravljíca. Ta spodbuja in širi njegovo domišljíjo, pomaga mu pri razvijanju in širjenju besednega zaklada, pri njegovem intelektualnem razvoju daje mu izkustva, moralne norme in ga čustveno zadovoljuje. Vse to lahko dosežemo le s takšnimi pravljíčnimi besedili, ki so kvalitetna (likovno, tekstovno in tudi prevodno brezhíbna). Na žalost je slabih slikanic na našem knjižnem trgu veliko. Otrok in njegovi starši se s tovrstno literaturo srečujejo skoraj na vsakem koraku (na policah samopostrežnih trgovin, knjigarnah, založbah...) Starše v nakup dostikrat zavedejo nizke cene, privlačne platnice, znani naslovi, vendar je to slaba usluga tako zanje, zlasti pa za otroka, ki doma ugotovi, da kupljena knjiga, ki nosi naslov npr. Sneguljčica, vendar ni tista znana pravljíca, ki mu jo je pripovedovala mamica, babica.

Prirejajo se predvsem umetne (avtorske) pravljíce, ljudske pa v manjši meri. Zlasti se prirejajo pravljíce znanih pravljíčarjev npr. bratov Grimm, Hansa Christiana Andersena, Charlesa Perraulta in drugih. V vseh teh primerih gre za literarno plažo za najmlajše, ki je za otroke škodljiva. V preteklosti so takšne slabe priredbe izdajale predvsem založbe iz danes bivših jugoslovanskih republik, npr. Nolit iz Beograda, Otokar Keršovani z Reke, Naša djeca iz Zagreba, če omenim le nekaj najvažnejših imen. V tej zbirki so zastopane naslednje priredbe, če naštejemo nekaj najbolj tipičnih:

- a) Priredbe, ki spreminjajo izvirne naslove znanih pravljíc, npr. *Sirena* ali *Mala sirena* namesto *Mala morska deklica* (pravljíca Hansa Christiana Andersena), *Uspavana lepotica* namesto *Trnuljčica* (brata Grimm), *Maček v škornjih* namesto *Obuti maček* (Charles Perrault). S takšnimi spremenjenimi naslovi se želijo prireditelji še bolj „približati“ otroku, vendar je takšen poseg popolnoma nepotreben.
- b) Priredbe, ki vsebinsko, stilno in tudi kompozicijsko spreminjajo znana pravljíčna besedila. To so najbolj grobi posegi v tekst, saj z njimi izpustijo vse zanje „nepotrebno“ besedilo, poudarjajo pa samo akcijske elemente zgodbe, npr. v *Rdeči kapici* prizor, ko volk požre babico in Rdečo kapico, lovec pa na koncu pravljíce kaznuje hudobnega volka ter reši babico in njeno vnukinjo.
- c) Priredbe, ki spreminjajo pravljíčni tekst, hkrati pa vanj vnašajo svoje dodatke, npr. ena od variant *Rdeče kapice*, v kateri zajček vidi početje hudobnega volka, ko ta požre babico in Rdečo kapico. O tem obvesti drvarja, ki ubije volka, zajček pa s čarobno paličico reši iz volkovega trebuha obe junakinji pravljíce.
- č) Priredbe v verzih.
Prireditelj skuša pravljíco še bolj „približati“ otroku, ki je v tej starostni stopnji zelo dojemljiv za poezijo, tako da pravljíco, ki je v izvirniku napisana v prozi, spremeni v verzno obliko, npr. *Rdeča kapica* v verzni obliki, *Sneguljčica* in druge znane klasične pravljíce.
- d) Priredbe, ki presadijo pravljíco iz prvotno tujega okolja v slovensko, npr.

pravljica *Bremenski mestni godci*, ki je predstavljena na Bloke. Med ljudskimi pravljicami, ki se prirejajo, se največkrat pojavljajo teksti iz zbirke *Tisoč in ena noč*, npr. zgodba o Aladinu in čudežni svetilki.

Zanimivo je, da slovenskih ljudskih pravljic ne najdemo v priredbah.

V naši zbirki kiča lahko najdemo cele zbirke tako prirejenih pravljic za otroke, ki nosijo naslove npr. Otroški klasiki, Dvanajst biserov iz svetovne književnosti za otroke itd. Vse prinašajo literarno in mnogokrat tudi likovno sporne tekste. V zbirkah opazimo tudi priredbe znanih fantastičnih pripovedi (skrajšave), npr. Carrolova *Alica v čudežni deželi*, Collodijev *Ostržek*, Barrijev *Peter Pan*. Priredbe so zelo skržene. Besedilo prinašajo v obsegu slikanice. Literarni tekst je v glavnem omejen samo na nekatere bistvene elemente zgodbe.

V zbirki lahko zasledimo tudi prej omenjene naslove v slikanicah, ki imajo likovno in tekstovno osnovo v znanih risankah Walta Disneya. Ta vrsta priredb je močno oddaljena od izvirnika.

Prirejajo se tudi znana literarna dela iz književnosti za odrasle, in sicer na obseg, ki ga prenese slikanica, npr. *Robinson Crusoe* Daniela Defoja, *Gulliverjeva popotovanja* Jonathana Swifta itd. Več je o tej problematiki pisala dr. Kobetova v dveh člankih: *O priredbah, Priredbe klasičnih del iz svetovne književnosti za mladino v slikanicah za najmlajše*. Oba sta objavljena tudi v njeni knjigi *Pogledi na mladinsko književnost*, ki je izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani 1987. leta.

Ker gre v vseh naštetih primerih za grobe kršitve izvirnega teksta in ker naša knjižnica nudi bralcu le kvalitetno knjižnično gradivo, takšne knjige nimajo mesta na knjižnih policah oddelka za izposajo (pionirski oddelek).

V zadnjem času se nam je (kot tudi večini slovenskih knjižničarjev) zastavljajo vprašanje: kupiti ali ne knjižne zbirke trivialne mladinske literature, ki jih je kar naenkrat začel ponujati slovenski knjižni trg. Tu naj omenim zbirki *Pet prijateljev* in *Skrivnosti* angleške pisateljice Enid Blyton, zbirko *Zvesti prijatelji* Bogdana Novaka (tudi Slovenci smo s tem dobili tovrstno literaturo), *Časovni stroj*, najnovejša pa je zbirka, ki nosi naslov *Naša klapa* Irharjev avstrijskega pisatelja Thomasa Brezine.

V glavnem je vse prej naštete knjižne zbirke izdala založba Mladinska knjiga, z izjemo *Naše klape* Irharjev, ki jo izdaja Mohorjeva založba (Celovec–Dunaj–Ljubljana). V naši knjižnici smo se po premisleku odločili, da za izposajo prej naštete knjige kupimo.

Gre za knjige, ki za mladega bralca niso tako škodljive, kot prej omenjeni primeri raznih priredb in skrajšav. Obstaja strokovni pomislek, da bralci ne smejo ostajati le pri tem žanru literature.

3. Kakšni so bralni interesi bralcev pionirske knjižnice? Kakšno mesto zavzema med njimi trivialna mladinska književnost?

Najbolje nam bralne interese otrok pokaže oblika bibliopedagoškega dela, imenovana *MOJE NAJLJUBŠE KNJIGE*. Ta poteka v naši knjižnici že skoraj dve desetletji. Razvila se je pri nas (razvila jo je dr. Kobetova), nato pa se je razširila v pionirskih oddelkih splošnoizobraževalnih knjižnic in šolskih knjižnicah v Sloveniji.

To je razstava, ki jo pripravijo otroci, bralci naše knjižnice, sami. Z njo predstavijo knjige, ki so jim najbolj všeč. Knjige za razstavo poiščejo sami v knjižnici s pomočjo katalogov ali neposredno na knjižnih policah (knjižnična vzgoja otrok).

Razstavo lahko pripravi en sam otrok, lahko pa dva, trije ali celo štirje prijatelji skupaj. Razstavljene knjige so predvsem leposlovne. V manjši meri se med razstavljenimi knjigami pojavljajo tudi strokovne knjige.

Kakšni so učinki te razstave?

- otroci z njeno pomočjo (ne vede) priporočajo svojim vrstnikom knjige, ki so jim najbolj všeč,
- otroci na nek način sodelujejo pri delu knjižnice,
- knjižničarji na ta način najbolj neposredno spremljamo bralne interese otrok, ki nam jih razkrivajo razstavljene knjige.

Knjižničarji na osnovi teh razstav izdelujemo preglede (analize) najbolj branih knjig v posameznem šolskem letu.

Pri tem nas zanima naslednje:

- koliko otrok je pripravilo razstavo (koliko deklic, dečkov),
- katera starostna stopnja otrok med 7. in 14. letom starosti je največkrat pripravila razstavo?
- katere knjige so bile največkrat zastopane na razstavah? (poezija: ljudska, umetna, proza: ljudska, umetna, strokovne knjige)
- kateri pisatelji (domači in tuji) in katere njihove knjige so najbolj priljubljene med mladimi bralci?

Iz leta v leto ugotavljamo, da razstavo največkrat pripravljajo otroci v starosti od 10. do 13. leta starosti (knjižničarji govorimo o pionirski starostni stopnji). Pri njej sodelujejo bolj deklice kot dečki. Na razstavah je največkrat zastopana proza (v glavnem umetna). Poezija se skoraj ne pojavlja med najljubšimi knjigami. Strokovne knjige si počasi utirajo pot med „naj“ knjige otrok.

Paul Hazard, francoski literarni zgodovinar, je v času med obema vojnama v svoji knjigi z naslovom *Knjige, otroci in odrasli ljudje* (v izvirniku: *Les livres, les enfants et les Hommes*) zapisal naslednje pomembne misli: „Otroci kratko in malo odklanjajo knjige, ki gledajo na otroški svet zviška in ki jih imenujejo „dragi mali bralci“, knjige, ki ne ustrezajo njihovemu bistvu in ne mikajo njihovih oči s slikami, njihovega duha pa z živahnostjo opisovanja in ki jih ne poučujejo o drugem kot o tistem, kar jim dajejo šola ali knjige, ob katerih pač zaspijo, ne da bi kaj sanjali. Po drugi strani pa jih ne bo nič odvrnilo od tega, da bi se ne oklenili kakega spisa, ki so se zanj sami odločili in sklenili, da bodi njihov.“

Otroci potrebujejo dokaj časa, da se nauče jesti, oblačiti se in delati karkoli že, vendar so zelo trmasti. Prav to knjigo hočejo imeti, samo to knjigo in nikar njene sosede, vsi hočejo prav to, pa jo pograbijo, se je čvrsto oprimejo in ji dajo svoje znamenje; ta postane njihova lastnina.“

V naši knjižnici na osnovi analize razstav Moje najljubše knjige ugotavljamo naslednje:

- Med najbolj priljubljenimi knjigami otrok ostajajo knjige starejših slovenskih in tujih pisateljev (klasiki). Naj jih nekaj naštejemo: France Bevk, Anton Ingolič, Branka Jurca, Leopold Suhadolčan, Tone Seliškar, Janez

Jalen idr., med tujimi pisatelji pa so najbolj brani Erich Kästner, Eric Knight, Astrid Lindgren, Jules Verne, Carlo Collodi, Henryk Sienkiewicz in drugi.

- V sam vrh priljubljenih knjig se uvrščajo tudi dela sodobnih domačih in tujih pisateljev. Med tujimi pisatelji si je našel mesto v otroških srcih angleški pisatelj norveškega rodu Roald Dahl z imenitnimi fantazijskimi pripovedmi. Otroke je očaral s svojo nenavadno domišljijo, črnim humorjem in najrazličnejšimi domislicami. Mladi so hitro sprejeli medse tudi Jadrana Krta, bodočega intelektualca, mozoljastega poeta in nesrečnega zaljubljenca. Mladim bralcem se je prikupil s svojo duhovitostjo, neposrednostjo, smislom za humor in najstniškimi težavami, ki mučijo tudi naše pubertetnike. Skratka, pravi najstnik od glave do pete. Po besedah Vasje Cerarja je „Jadran Krt – junak našega časa – z vsemi svojimi vrlinami in napakami vred.“ (Sue Townsend: *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987, str. 172)

Jadran Krt je glavni junak treh knjig: *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*, *Rastoče težave Jadrana Krta* in *Resnične izpovedi Jadrana Krta*. Knjige je napisala angleška pisateljica Sue Townsend.

Zelo iskan je tudi nemški pisatelj Michael Ende. Otrokom se je priljubil predvsem s knjigo *Momo ali čudna zgodba o tatovih, ki so kradli čas in o otroku, ki ga je ljudem vrnil*. To je imeniten pravljичni roman. Otroci so lepo sprejeli tudi njegovo najnovejšo knjigo *Čarobni napoj ali satanarheolažgenialkokeplenski punč želja*, ki je izjemno privlačna in napeta zgodba o dveh hudobcih, Belzebubu Zgubi in Tiraniji Vamperl.

Med sodobnimi slovenskimi književnimi ustvarjalci otroci največ povprašujejo po delih Polonce Kovač, Braneta Dolinarja, Vitana Mala, Silvestre Rogelj in drugih.

- Prevladuje proza (umetna), interesa za poezijo v starosti med 10. in 13. letom skoraj ni, razen v primeru obveznega šolskega branja.

Opazamo, da je precej manjše zanimanje otrok za branje zbirk ljudskih pravljic, ki so jih otroci okoli 10. leta starosti včasih radi prebirali. Morda je za to vzrok današnji, prav nič pravljичni način življenja.

- Tematsko naši bralci najraje prebirajo napete detektivske zgodbe, živalske zgodbe (zlasti o psih), knjige, v katerih je glavni junak otrokov vrstnik ali skupina vrstnikov, pustolovske zgodbe. Pri srcu jim je tudi moderna fantazijska pripoved. Zelo veliko je povpraševanje po knjigah s skrivnostno vsebino, o duhovih, nepojasnjenih pojavih.

- Želijo si tudi čim enostavnejših in hitro berljivih knjig (trivialna mladinska književnost). Pri tem me je zanimalo, katera estetska in vsebinska sporočila v mladinskih knjigah otroke najbolj pritegujejo, zato sem pripravila pregled razstav Moje najljubše knjige za dve zadnji šolski leti.

Vrstni red najljubših knjig je nastal na osnovi števila glasov, ki jih je prejela posamezna knjiga.

Nekaj številčnih podatkov: otroci so pripravili v teh dveh zadnjih šolskih letih 41 razstav. Pri njih je sodelovalo 65 otrok (10 dečkov in 55) deklic v starosti od 9. do 13. leta starosti. Razstavili so 704 knjig (645 leposlovnih in 59 strokovnih).

Lestvica najljubših knjig je takšna (urejena od 1. do 12. mesta):

1. Astrid Lindgren: *Ronja, razbojniška hči*.
Enid Blyton: *Pet prijateljev in Skrivnosti*.
Erich Kästner: *Dvojčici*.
2. Sue Townsend: *Skrivni dnevnik Jadrana Krta. Rastoče težave Jadrana Krta. Resnične izpovedi Jadrana Krta*.
Roald Dahl: *Čarovnice*.
3. Astrid Lindgren: *Brata Levjesrčna*.
Bogdan Novak: *Zvesti prijatelji*.
Erich Knight: *Lassie se vrača*.
4. Erich Kästner: *Emil in detektivi*.
Kornej Ivanovič Čukovskij: *Doktor Jojboli*.
5. Roald Dahl: *Matilda*.
6. Astrid Lindgren: *Detektivski mojster Blomkvist*.
7. Adam Bahdaj: *Pozor! Črna marela!*
8. Angelo Cerkvenik: *Ovčar Runo*.
Anton Ingolič: *Tajno društvo PGC*.
Branka Jurca: *Uhač in njegova družina*.
William Judson: *Mrzla reka*.
9. Tone Seliškar: *Bratovščina Sinjega galeba*.
France Bevk: *Pestrna*.
Jules Verne: *Petnajstletni kapitan*.
Helena Šmahelova: *Veliki križ*.
Astrid Lindgren: *Pika Nogavička*.
10. Daniel Defoe: *Robinson Crusoe*.
Maria Gripe: *Hrošč leti v somraku*.
Leopold Suhodolčan: *Naočnik in Očalnik*.
Michael Ende: *Momo*.
France Bevk: *Lukec in njegov škorec*.
Čarovnica in mavrična mačka.
11. Janez Jalen: *Bobri*.
France Bevk: *Pastirci*.
France Bevk: *Grivarjevi otroci*.
Carlo Collodi: *Ostržek*.
Henryk Sienkiewicz: *V puščavi in goščavi*.
Ivana Brilič-Mažuranič: *Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča*.
James Oliver Curwood: *Kazan, volčji pes*.
12. Prežihov Voranc: *Čez goro k očetu*.
Branko Hofman: *Ringo Star*.
Mimi Malenšek: *Lučka na daljnem severu*.

Pregled za letošnje šolsko leto bomo izdelali ob njegovem zaključku (meseca junija). Praksa nam kaže, da otroci v tem trenutku veliko povprašujejo tudi po najnovejši knjižni zbirki trivialne mladinske književnosti z naslovom *Naša klapa Irharjev* avstrijskega pisatelja Thomasa Brezine, v kateri sta izšli dve knjigi: *Zmaj straši opolnoči* in *Ura v stolpu bije 13*. Napovedanih je še kar nekaj knjig, ki bodo izšle v tej zbirki.

Najstniki se zanimajo tudi za *Skrivni dnevnik mladega hipohondra* dveh angleških zdravnikov (Aidan Macfarlane in Ann McPherson), ki je namenjen „vsem najstnikom, ki bi radi vedeli, pa jim je nerodno vprašati, njihovim staršem, ki marsikaj vedo, pa jim je nerodno odgovoriti, in njihovim učiteljem, ki vedo skoraj vse, pa nimajo časa za razlago.“ (*Skrivni dnevnik mladega hipohondra*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992, str. 5)

Iskana je tudi knjižna zbirka z naslovom *Časovni stroj*. Lestvica najljubših knjig nam pokaže, da se trivialna mladinska književnost poleg „visoke“ literature uvršča v sam njen vrh. Ne smemo si zatiskati oči pred velikim vplivom in priljubljenostjo, ki ga ima ta književnost na otroke. Na našem knjižnem trgu se je kot primer tovrstnega žanra najprej pojavila knjižna zbirka angleške pisateljice Enid Blyton, ki prinaša 21 knjig z naslovom *Pet prijateljev*. Zbirka je sedaj zaključena (izhajala je od 1988 do 1991 leta). Prinesla je naslednje knjige:

- *Na otoku zakladov.*
- *Novim dogodivščinam naproti.*
- *Na skrivnostni sledi.*
- *Na potepu.*
- *Na lovu za tihotapci.*
- *V cirkuškem taboru.*
- *Znova na Kirrinovem otoku.*
- *Skrivnost fantomskega vlaka.*
- *S kolesi na pot*
- *V pasti.*
- *Cigančica Jo.*
- *Luč v svetilniku.*
- *V krempljih ugrabiteljev.*
- *V megli.*
- *Skrivnostni rov.*
- *Letala v viharni noči.*
- *Skrivnost starega stolpa.*
- *Zaklad grajskih ječ.*
- *Svetilnik na Hudičevih skalah.*
- *Skrivnost Šepetajočega otoka.*
- *Zadnja pustolovščina.*

Petim prijateljem je sledila zbirka šestih knjig z naslovom *Skrivnosti*, ki jih je napisala prej omenjena pisateljica (Enid Blyton). V zbirki so izšle (vse v letu 1992) naslednje knjige:

- *Skrivnost zapuščenega dvorca.*
- *Skrivnost tolpe Zelena roka.*
- *Skrivnost podzemnega hodnika.*
- *Skrivnost tajnega pristanišča.*
- *Skrivnost hiše Ratata.*
- *Skrivnost prepovedane votline.*

Oba seznama sta urejena kronološko.

Nato smo dobili slovensko inačico tovrstne literature v zbirki *Zvesti prijatelji*. Knjige iz te zbirke je napisal Bogdan Novak. Tudi ta zbirka je že zaključena. Knjige so izhajale v letu 1992 in 1993. Zbirka je prinesla 10 knjig:

- *Morska skrivnost.*
- *Grajski strah.*
- *Pozor, hud pes.*
- *Bela past.*
- *Hudobna graščakinja.*
- *Usodni piknik.*
- *Gozdni samotar.*
- *Super špon.*
- *Razbojniški brlog.*
- *Lepotec Bučko.*

V tem trenutku je na slovenski knjižni trg prišla knjižna zbirka (izdaja Mohorjeva založba, Celovec–Dunaj–Ljubljana) *Naše klapa Irharjev* avtorja Thomasa Brezine. Dosedaj sta izšli dve knjigi. To sta:

- *Zmaj straši opolnoči.*
- *Ura v stolpu bije 13.*

Napovedanih je že naslednjih 13 knjig:

- *Uganka snežnega nestvora.*
- *NLP z imenom Amadeus.*
- *Na sledi piratom z Bodenskega jezera.*
- *Šolski fantom.*
- *Kje je milijonska štorklja?*
- *Prekletstvo Črnega viteza.*
- *Sod z mrtvaško glavo.*
- *Noč vampirjev bela klobasa.*
- *Grozodejna čokolada.*
- *Klic grozljive kukavice.*
- *Lov na morskoga psa.*
- *Sultanov meč.*
- *SOS z ladje duhov.*

Naslovi knjig iz vseh teh zbirk so za otroke že na prvi pogled zanimivi. Vprašati se moramo, kaj je tisto, kar otroke tako „vleče“ k branju takšnega literarnega žanra?

Ti razlogi so verjetno naslednji:

- močan vpliv reklame, s katero založbe apelirajo na otroke in starše (npr. v otroški in mladinski periodiki).
- vpliv medijev (radio, televizija).
- bogata oprema teh knjig (močne barve, privlačna ilustracija na platnicah knjige, ki opozarja na važnejši dogodek v zgodbi, enotna oprema zbirke, zanimiva napoved na hrbtni strani knjige, ki prinaša kratek povzetek fabule, vezane na naslednjo knjigo zbirke, npr. na hrbtni strani zadnje knjige zbirke *Pet prijateljev* (naslov *Zadnja pustolovščina*) je naslednja napoved: „Kmalu nova zbirka šestih knjig pisateljice Enid Blyton, v katerih

boste spremljali razburljive dogodivščine Barnabasa-Barneya in njegovih treh prijateljev-Diane, Rogerja in Piksija, navihane opice Mirande in prikupnega črnega kosmatinca Hipija. V prvi knjigi boste skupaj z njimi odkrivali skrivnosti zapuščenega dvorca v majhni vasici, kjer preživljajo svoje počitnice“. Ta otroka vznemiri, da komaj čaka na napovedano knjigo.

- način sodobnega življenja, ki je dostikrat nervozen in prehter.
- vpliv sodobnih medijev: televizija in video, ki posredujeta informacije brez velikega miselnega navora gledajočega (siromašenje otrokove domišljije).
- vse to se morda odraža v tem, da si otroci želijo čim enostavnejših, lahko in hitro berljivih knjig, ki jih lahko obvladujejo.

Otroci omenjajo, da so jim takšne knjige všeč, ker:

- so tako zelo napete (kar naprej se v njih nekaj dogaja – akcija), razburljive, zabavne,
- je v knjigah mnogo dogodivščin in pustolovščin, ki jih doživljajo glavni junaki knjig,
- je vsebina tudi zabavna,
- se ob branju lahko sprostiš,
- knjige niso preveč zahtevne in nimajo prevelikega obsega (število strani).
- otroci razkrijejo mnoge skrivnosti,
- so great, the best, full dobre, fuul cool, super (najstniški izrazi navdušenja),
- so glavni junaki pogumni, iznajdljivi, pametni, zanimivi, prijetni (tudi naši bralci bi bili radi sami takšni),
- je glavni junak v vseh teh knjigah tudi pes, mladi bralci pa v tej starosti obožujejo pse. Pes je izjemno pameten, v mnogih primerih pomaga razrešiti otrokom zapletene situacije. V knjigah iz zbirke Skrivnosti je enakovreden partner otrok tudi opica Miranda.

To so najpogostejši odgovori otrok, ki sem jih dobila na zastavljeno vprašanje.

Zbrala sem jih s pomočjo ankete, na katero so odgovarjali mladi bralci Pionirske knjižnice, dela na izposoji (pogovori z bralci) in oblike dela Pogovori o knjigah, ki smo jih enkrat posvetili tudi tej problematiki.

Knjižničarji opažamo, da po takšnem čitvu segajo tako slabi kot tudi dobri bralci. Med njimi pa je opazna razlika, ki se jo moramo zavedati. Dobri bralci poleg lažjega branja berejo tudi zahtevnejšo literaturo, medtem ko slabši bralci ostajajo v večini primerov le pri lažjem žanru. Dobri bralci postanejo kmalu kritični do takšnih zgodb. Postanejo jim dolgočasne, ker se situacije ponavljajo. Opazijo torej klišejskost poteka dogajanja, nastopajočih oseb, prostora in časa. Zaznajo nerealnosti v zgodbah, npr. ti otroci imajo kar naprej počitnice (Pet prijatelj in Skrivnosti), so skoraj popolnoma neodvisni od staršev (ti jih v ničemer ne ovirajo), pretirana so tudi njihova odkritja (kar naprej odkrivajo zaklade, lovijo lopove...).

Glavni junaki knjig (po letih so vrstniki mladega bralca) so super junaki, s katerimi se naš otrok identificira (identifikacijski model za realistične bralce). To je eden pomembnih elementov trivialne književnosti (mladinske ali

tiste, ki je namenjena odraslemu bralcu), saj je „trivialna mladinska književnost strukturalno in drugače podobna nemladinski, a je hkrati določena s posebno funkcijo besedila v bralnem razvoju, svojim položajem v šolski interpretaciji književnosti in posebnem motivnem ustroju ter likih, in je zato kot taka posebna podvrsta trivialne književnosti.“ (Igor Saksida: *Oblikovanost trivialne mladinske književnosti in njena vloga v bralnem razvoju*. V: *Otrok in knjiga* št. 34, str. 5)

Knjižničarji opažamo, da s pomočjo takšne literature otroci in tudi odrasli bežijo iz vsakdanjega sveta in načina življenja (šola–starši–dom), ki je že kar rutinski, v drugačen svet (svet zabave, prijetnosti). V ta svet lahko vstopijo brez prevelikih miselnih (intelektualnih) naporov. Omogoča jim pozabiti vsakdanjost in težave, ki jih le ta prinaša.

Po takšni literaturi (prej naštetih knjižnih zbirke) segajo predvsem realistični bralci (starost od 9. do 13. leta, možna so seveda tudi odstopanja glede same starosti). Ti otroci so dandanes silno zaposleni. V prvi vrsti jih zaposluje šola, ki je storilnostno naravnana in želi od otrok dobiti maksimalno znanje. V drugi vrsti so tu ambiciozni starši, ki otroke usmerjajo v različne popoldanske prostovoljne dejavnosti, npr. pouk tujih jezikov, glasbeni pouk, igranje različnih glasbenih instrumentov, šport idr. Tak otrok ni več otrok, ki bi imel čas za igranje s svojimi vrstniki (klape otrok, igranje raznih družabnih iger). Ne more več doživljati najrazličnejših potepov skupaj s svojimi prijatelji, drobnih dogodivščin (razen med šolskimi počitnicami). S tem pa je otrok delno prikrajšan za drobne radosti otroštva. Tako lahko otrok marsikdaj le s pomočjo takšnih knjig doživlja tisto, česar v vsakdanjem življenju ne more. Kaj tu lahko naredimo knjižničarji? Dilema, ki se nam je zastavljala, je bila takšna:

Ali v knjižnici umakniti tovrstno čtivo s knjižnih polic ali pustiti otroku, da sam izbira med dobro in slabo knjigo, torej ne delati v knjižnici prevelike selekcije knjižničnega gradiva?

Odločili smo se za drugo možnost (v knjižnici naj bo tudi trivialna mladinska literatura). Ubrali smo srednjo pot med popolnim zavračanjem in popolnim sprejemanjem te literature. Zavedati se moramo, da ta ne sme biti edino otrokovo čtivo.

Lahko nam je sredstvo, s pomočjo katerega vodimo otroka naprej po njegovi bralni poti, ki vodi k dobri knjigi. Za to je potrebna velika motivacija otroka. To pa je naloga za vse nas, knjižničarje in pedagoge.

Zanimivo je mnenje švedske pisateljice Astrid Lindgren o tej problematiki, ki se glasi takole: „Menim, da bi morali otrokom dopustiti, da berejo knjige, ki niso dobra literatura. Naj imajo svoje komične stripe, kot jih imenujete. Če tudi precej poneumljajo, pa je videti, da vendarle dajejo otrokom nekaj, kar potrebujejo. Upajmo, da jim bodo kasneje pomagali preiti na branje boljših stvari.“ (Intervju Marjana Marinška z Astrid Lindgren. *Delo*, 14. 11. 1992, str. 31).

To mnenje je enako našemu. Kaj je pisateljica odgovorila na vprašanje: „ali lahko dobra otroška knjiga preživi v obdobju televizije, videa, stripov in drugih masovnih medijev?“ „Upajmo, da! Toda pri tem moramo vsi veliko pomagati. Odgovorni in vsi, ki jim ni vseeno, morajo narediti vse, da pritegnejo otroke k branju knjig, da ne preživijo vsega svojega prostega časa pred televizorjem, da o videu, ki ga preziram, niti ne govorim.“

Na vprašanje: „Ali lahko učitelji naredijo karkoli, da bi to preprečili?“ je pisateljica odgovorila: „Seveda lahko, če želijo, in prepričana sem, da še vedno veliko deklic in fantov željno bere in da bo dobra otroška literatura preživela.“

Tudi pri nas moramo odgovorni narediti še več v tej smeri.

4. Trivialna mladinska književnost in otroci v slovenskem prostoru

V pomoč pri spoznavanju tovrstne problematike mi je bilo oziroma mi je sodelovanje s Pisanim listom (PIL-om, kot ga skrajšano imenujejo naši mladi). PIL je revija za najstnike (od 10. do 14. oz. 15. leta starosti). „Vsebina in jezik PILA stopata v korak z načinom in slogom najstniškega življenja doma in v šoli. PIL obvešča, komentira, svetuje in zabava: svoje mlade bralce, pa tudi njihove starše in vzgojitelje. S PILOM se bralci učijo, veselijo, potujejo, ustvarjajo.“ Revija je tednik.

Njena vsebina je resnično pisana, kot to nakazuje že njeno ime. Na Pilovih straneh ne manjka glasbe, športa, zanimivosti iz najrazličnejših področij znanosti, humorja, križank... Skupaj z najstniki potujemo po Sloveniji in spoznavamo znamenitosti. Pot nas vodi tudi v širni svet. O vseh težavah, ki jih mučijo, se lahko pogovorijo s Pilovimi strokovnjaki v ustreznih kontaktnih rubrikah.

Rubrika, ki je posvečena knjigam, se imenuje PILOV KNJIGOŽERSKI KLUB. V njem sodelujem tudi jaz. Obstajal je že v prejšnjih letnikih revije. „Med počitnicami smo ga živopisano prebelili, prezračili, nabutali s knjigami in...“ (PIL 1993/94, št. 1., str. 4)

Navajam nekaj knjigožerskih misli, ki so jih zapisali mladi o knjigi. „Knjiga je bomba. V njej je polno napetih in jedrnatih trenutkov. Vživiš se vanjo in jo bereš, dokler ne pgori žarnica. Oprimeš se je kot pijanec plota!“

(PIL 1993/94, št. 1 str. 4)

Klub združuje otroke, ki jim knjiga nekaj pomeni. Imenujemo jih kar knjigožeri oz. knjižni molji. Ti otroci pošiljajo v to rubriko ocene mladinskih knjig, svoja mnenja in predloge o rubriki, rišejo, ustvarjajo. V njej predstavljamo tudi bralne novosti slovenskih založb, ki jim jih priporočamo v branje.

Včasih bolj natančno (tudi s pomočjo odlomkov iz knjige) predstavimo kakšno najnovejšo super mladinsko knjigo, npr. *Rimanice za predgospodiče*, ki jo je napisal Andrej Rozman, *Anastazijo Krupnik* ameriške pisateljice Lois Lowry idr.

Že v mesecu septembru smo se odločili, da bomo v reviji objavljali kupone, s katerimi bodo lahko knjigožeri glasovali za svojo najljubšo knjigo meseca. To je tako imenovano glasovanje za TOP LISTO knjig. V septembru smo zbirali glasove za najužಿತnejšo knjigo poletja. Zbrali pa smo tudi naj knjigo meseca septembra. Pred kratkim so otroci glasovali za najboljšo oktobrsko knjigo. Sedaj pa bodo lahko glasovali že za najužಿತnejšo knjigo novembra.

Glasovnica ali kupon sestoji iz takšnih „vprašanj“:

– Moja najužಿತnejša knjiga (poletja, septembra, oktobra, novembra...) je bila

(otrok navede naslov knjige, lahko tudi njenega avtorja).

- Na dušek sem jo prebral/a zato ker. (knjigožer navede razlog/e, zaradi katerega/ih mu je knjiga všeč).
- Ime, priimek in starost (otroka).
- Točen naslov (otroka).

Pri knjigožerih je takšen način dela naletel na zelo lep odziv. Otroci množično glasujejo za knjigo določenega meseca (otroci kot posamezniki, otroci kot člani novinarskih, literarnih, knjižničarskih in drugih krožkov, ki so organizirani na osnovnih šolah).

Imajo možnost, da tudi sami prispevajo svoj glas za knjigo, ki zasluži, da se uvrsti na TOP LESTVICO najboljših mladinskih knjig (po njihovem izboru).

Morda jih k sodelovanju pritegnejo tudi knjižne nagrade, ki jih dobijo izžrebanci (žrebamo med tistimi otroci, ki pošiljajo glasovnice).

Vprašati se moramo, katere knjige so najstniki izbrali za svoje najljubše (the best, cool...) knjige in kolikšen je delež trivialne književnosti med njimi?

V treh mesecih so nam otroci poslali preko 400 kuponov (446 kuponov), kar je zelo razveseljav podatek. Z njimi so glasovali za najužjetnejše knjige poletja, septembra in oktobra. Sodelovalo je 446 otrok.

Združila sem njihove glasove in dobila naslednjo TOP LESTVICO desetih avtorjev, ki jih imajo otroci najraje:

1. Enid Blyton
2. Bogdan Novak
3. Anton Ingolič
4. France Bevk
5. Roald Dahl
6. Aidan Macfarlane
7. Daniella Steel
8. Thomas Brezina
9. Ivo Zorman
10. Erich Kästner

In kateri naslovi knjig se največkrat pojavljajo na glasovnicah otrok?

1. *Pet prijateljev in Skrivnosti*. (Kot knjižni zbirki)
2. *Zvesti prijatelji*.
3. *Mladost na stopnicah* (Anton Ingolič).
4. *Skrivni dnevnik mladega hipohondra* (Aidan Macfarlane).
5. *Tatič* (France Bevk).
6. *Matilda* (Roald Dahl).
7. *Dvojčici* (Erich Kästner).
8. *Mali upornik* (France Bevk)
9. *Rdeča pest* (Josip Ribičič).
10. *Skrivni dnevnik Jadrana Krta* (Sue Townsend).

Tudi v tem primeru sem navedla le deset njihovih najljubših knjig.

Nadaljnji podatki (najljubši pisatelji in naslovi knjig – od števila 10 dalje) so razvidni v dveh priloženih seznamih.

Kaj lahko sklepamo iz dobljenih rezultatov?

- Rezultati so podobni tistim, ki smo jih dobili v Pionirski knjižnici v Ljubljani s pomočjo analize razstav Moje najljubše knjige (isti avtorji, naslovi knjig).

- Otrokom najljubši avtorji so mnogi klasiki mladinske književnosti (domače in tuje, npr. Anton Ingolič, France Bevk, Erich Kästner, Erich Knight idr).
- Priljubljeni so tudi domači in tuji sodobni pisatelji, npr. Sue Townsend, Aidan Macfarlane, Roald Dahl, Bogdan Novak, Dim Zupan idr.
- Trivialna mladinska književnost se uvršča v sam vrh njihovih najljubših knjig (Enid Blyton, Thomas Brezina, Bogdan Novak). Razlogi, s katerimi otroci pojasnjujejo njihovo priljubljenost, so skoraj identični s tistimi, ki so jih navedli otroci v Pionirski knjižnici (napetost, dogodivščina, akcija, pes idr.).

Zanimivo je v tem primeru tudi to, da se na lestvici pojavlja tudi trivialna književnost, ki je namenjena odraslemu bralcu. Tega na lestvici najljubših knjig v Pionirski knjižnici ne zasledimo.

Razlog je verjetno v tem, da naša knjižnica kot knjižnica za mladino do 15. leta starosti ne kupuje literature, ki presega to starostno stopnjo (zlasti to velja za leposlovje). Verjetno ta pojav opažajo knjižničarji, ki delajo v splošno-izobraževalnih knjižnicah (med drugim kupujejo in izposojajo tudi odraslo trivialno književnost) in srednješolskih knjižnicah.

Najstniki navajajo med avtorji tega žanra literature zlasti Victorio Holt, Daniello Steel, Heinza Güntherja Konsalika. Zanimiv je podatek, da takšne knjige prebirajo izključno dekleta (rezultati glasovanja). Prebirati jih začenjajo že z 11. in 12. letom starosti.

Všeč so jim zato, ker so tako napete, zanimive (najstniki dostikrat označujejo vzrok za priljubljenost neke knjige z oznakami: zanimivo, napeto, lepo, ful dobro, zabavno, polno pustolovščin, zapletov in enkratno). Pomembna je tudi njihova vsebina, začinjena z romantično ljubeznijo, pravljичnim koncem, idr. Postavljene so dostikrat tudi v eksotične kraje. Godijo se lahko v sedanjem trenutku ali preteklosti. Razlogi so podobni tistim, ki so jih navajali bralci mladinske trivialne literature, saj je npr. „mladinska pustolovka tako v klišeiziranosti dogajanja, oblikovanosti likov in posebne ideologije kot ozadja besedila primerljiva z nemladinsko pustolovko, kar pomeni, da literarnoteoretične raziskave trivialne literature veljajo tudi za njen podtip – trivialno mladinsko književnost.“ (Igor Saksida: *Oblikovanost trivialne mladinske književnosti in njena vloga v bralnem razvoju.*)

Zakaj tako radi prebirajo *Matildo*, *Mladost na stopnicah*, *Skrivni dnevnik mladega hipohondra*, *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*?

Glavni razlogi so v duhovitosti. Govorijo o takšnem življenju, kot ga živijo naši otroci (problemi in stiske najstnikov v *Skrivnem dnevniku mladega hipohondra* – ta na duhovit način tudi poučuje o spolnosti, življenju, odraščanju, *Skrivnem dnevniku Jadrana Krta* in *Mladosti na stopnicah*).

K temu, da otrok seže po neki knjigi in se nato navduši zanjo, prispeva tudi nasvet vrstnika (sošolca, prijatelja), staršev. Velik vpliv imata tudi domače branje in bralna značka, kar je presenetljivo. Dostikrat se med najljubše knjige otrok uvrsti knjiga, ki so jo morali prebrati za domače branje, npr. Bevkov *Tatič*, Ribičeva *Rdeča pest*, Ingoličev *Deček z dvema imenoma*, *Samorastniki* Prežihovega Voranca in mnoge druge knjige.

Pri slabih bralcih je pomemben dejavnik, ki poleg zanimive fabule pripomore k uspehu neke knjige, tudi obseg knjige (število strani), ki ne sme biti prevelik. Pomembno je tudi, da je knjiga pisana v manj zahtevni literarni tehniki.

V PILOVEM KNJIGOŽERSKEM KLUBU najbolj številčno sodelujejo mladi, ki so stari 13. let. Nato se uveljavljajo najstniki, stari 10, 11, 12 in 14 let. Pod 10 in nad 14 letom starosti je njihovo število minimalno.

Starostni razpon se ujema s tistim v Pionirski knjižnici. To so tako imenovani realistični bralci. Strokovnjaki govorijo o ROBINZONSKI DOBI (tudi realistični dobi). Praktični rezultati se ujemajo s teoretičnimi ugotovitvami strokovnjakov. Bistveno je naslednje:

- zanimanje otrok za realni svet (zato naziv realistični bralec),
- otrokov vrstnik ali skupina vrstnikov – kot glavni junak otrokovih najljubših knjig v tej starosti,
- dogodivščine in pustolovščine, ki jih mora ta junak doživljati (ali skupina junakov) so identifikacijski model bralcu,
- težave zmorejo reševati sami s svojimi sposobnostmi,
- zanimanje za daljne dežele, ki morajo biti natančno opisane, čeprav so lahko izmišljene,
- potreba po humorju,
- tema prijateljstva (z vrstnikom, starejšim človekom, živaljo),
- zanimanje za preteklost (zgodovinske povesti in romani),
- zanimanje za prihodnost (znanstvena fantastika),
- zanimanje za heroičnost, junaškost,
- velika pestrost otrokovih bralnih interesov.

Vse to dajejo otrokom knjige, ki so se uvrstile na lestvico njihovih najljubših knjig (trivialna in „visoka“ mladinska književnost).

Prav tipična za to obdobje je knjiga *Robinson Crusoe* Daniela Defoja, ki prvotno ni bila namenjena mladim bralcem.

Paul Hazard je o njej zapisal: „Ta magična knjiga je v tisočih srcih vzbudila pustolovsko strast, tisto globoko strast, ki je prevevala že pomorščaka Sinbada ali grškega Odiseja. Koliko 12-letnih pustolovcev se je pod tem vplivom zamislilo, kako zapuščajo svoj dom, kako neustrašno se vkrcavajo na ladjo, da bi potovali po morju in kako se tudi njim pripeti brodolom in žive poslej v nekem čudežnem svetu...“

Zgodilo se je, da so včasih res ušli z doma, takole kakega lepega jutra, ne da bi se ozrli nazaj: zavili so na velike ceste, ki držijo proti pristaniščem, kjer so zasidrane velike ladje, kot so jim pravili ljudje, pripravljene za plovbo po morju. Vabila jih je skušnjava neomejenih možnosti. Branje starega De Foea je vzbudilo v njih tisto nostalgijo, ki napolni vse življenje z močnim hrepenenjem po potovanju.“

(Paul Hazard: *Knjige, otroci in odrasli ljudje*. str. 45).

V Pionirski knjižnici bomo še naprej spremljali bralne interese otrok (tudi s pomočjo razstave *Moje najljubše knjige*), razmerje med branjem trivialne in „visoke“ mladinske književnosti. Prav tako bomo to zasledovali tudi pri reviji PIL (v Pilovem knjigožerskem klubu).

Naj zaključim z naslednjimi besedami, ki so namenjene vsem vam: Ko je Alica vstopila v Čudežno deželo in se je morala odločiti, po kateri poti naj nadaljuje, je vprašala Mačko: „Mi lahko poveš, kod moram iti, da pridem od tod?“ „To je precej odvisno od tega, kam hočeš iti“, je rekla Mačka.“

(Lewis Carroll: *Aličine dogodivščine v Čudežni deželi* in *V Ogledalu*. Prevedla Gitica Jakopin, ilustriral John Tenniel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990, str. 71. Zbirka Biseri).

Povzetek:

Tako kot vzgojitelji, učitelji, profesorji in literarni teoretiki se tudi knjižničarji pri svojem delu z mladimi bralci srečujemo s problematiko trivialne mladinske književnosti. Srečevanje z njo je v naši knjižnici teoretično (v študijskem oddelku) in praktično (individualne in skupinske oblike bibliopedagoškega dela z otroki). Najbolj nam bralne interese otrok pokaže razstava *Moje najljubše knjige*, ki jo pripravljajo otroci, ko pridejo v knjižnico (predvsem realistični bralci – od 10. do 13. leta starosti).

Analize razstav zadnjih dveh šolskih let nam kažejo, da se trivialna mladinska književnost uvršča v sam vrh najljubših knjig, ki so jih kot take izbrali mladi bralci. Gre predvsem za knjižne zbirke *Pet prijateljev* in *Skrivnosti* (avtorica Enid Blyton), *Zvesti prijatelji* (Bogdan Novak) in *Naša klapa Irharjev* (Thomas Brezina). Sem bi lahko uvrstili tudi zbirko *Časovni stroj*.

Nič drugačno ni stanje tudi v širšem, slovenskem merilu (rezultati glasovanj za naj knjige v okviru *KNJIGOŽERSKEGA KLUBA*).

Pokazalo se je tudi, da mladi segajo tudi po trivialni književnosti, ki je namenjena odraslim bralcem npr. *Victoria Holt*, *Daniella Steel*, *Heinz Günther Konsalik* in drugi. Bralci takšnih knjig so predvsem dekleta, ki jim je v teh knjigah vseč predvsem zanimiva fabula, romantičnost, ljubezen, obilica dogajanja, pravljичni konec idr.

Opazamo, da po tovrstni literaturi segajo dobri in slabi bralci. Boljši bralci poleg takšnega čtiva berejo tudi kvalitetne knjige. Pri slabših bralcih obstaja nevarnost, da lahko ostanejo samo pri lažji literaturi. Tu pa se kaže naša velika odgovornost, saj moramo takšnega bralca postopoma pripeljati tudi h kvalitetni knjigi.

Branje trivialne mladinske literature je za današnjega otroka skoraj potreba, saj mu omogoča, da doživlja vse tisto, česar v vsakdanjem življenju skoraj ne more (šola, popoldanske prostočasne dejavnosti...).

Omogoča mu vstopiti v drugačen svet in to brez prevelikih intelektualnih naporov, pozabiti težave, ki jih ima v vsakdanjem življenju (šola, starši, prijatelji).

Na ta način si otrok postopoma (sam, z našo pomočjo) izoblikuje svoj literarni okus. Postopoma bo otrok verjetno prišel do zaključka, da so takšne knjige „brezvezne“, saj se kar naprej ponavljajo, konec zgodbe lahko zaslutiš že na samem začetku knjige, da so takšne dogodivščine nerealne. Otroku pustimo takšno čtivo. Zavedati se moramo, da je v tem primeru najbolje ubrati srednjo pot (med popolnim zavračanjem in njenim nekritičnim sprejemanjem).

Verjetno je za današnjo priljubljenost tovrstne literature več razlogov, npr. vpliv reklame, ki je zelo agresivna, in medijev, privlačna zunanja podoba knjige, današnji način življenja, želja otrok po lahko in hitro berljivih knjigah,

glavni junaki knjig (super junaki), dogodivščine, akcija, razburljivost, napetost zgodbe, srečen konec...

Vse to in še več lahko otroci dobijo tudi v kvalitetni mladinski literaturi. Naša naloga pa je, da otroke pripeljemo do te stopnje.

TOP LISTA KNJIG (PILOV KNJIGOŽERSKI KLUB) – NAJLJUBŠI
PISATELJI PO IZBORU OTROK

(njihov vrstni red določa število glasov, ki so jim jih namenili otroci)

47*	Blyton, Enid	2*	Ende, Michael
42*	Novak, Bogdan	2*	F., Christiane
35*	Ingolič, Anton	2*	Haggard, Henry Rider
31*	Bevk, France	2*	Jonsson, Runer
23*	Dahl, Roald	2*	Konsalik, Heinz Günther
21*	Macfarlane, Aidan	2*	Kotzwinkle, William
12*	Steel, Danielle	2*	Mate, Miha
11*	Brezina, Thomas	2*	Nöstlinger, Christine
9*	Zorman, Ivo	2*	Peček, Stane
8*	Kästner, Erich	2*	Quoist, Michel
8*	Prežihov Voranc	2*	Stevenson, Robert Louis
7*	Ribičič, Josip	2*	Šeruga, Zvone
7*	Townsend, Sue	2*	Šmahelova, Helena
7*	Zupan, Dim	2*	Tavčar, Ivan
6*	Holt, Victoria	2*	Vandot, Josip
6*	Jurčič, Josip	2*	Verne, Jules
6*	Lindgren, Astrid	2*	Wells, Herbert George
5*	Sivec, Ivan	1*	Andersen, Hans Christian
4*	Curwood, James Oliver	1*	Bahdaj, Adam
4*	Dumas, Alexandre pere	1*	Barrie, James Matthew
4*	Jurca, Branka	1*	Bass, Eduard
4*	Musierowicz, Malgorzata	1*	Baum, Lyman Frank
4*	Pregl, Slavko	1*	Borska, Ilona
3*	Christie, Agatha	1*	Brenk, Kristina
3*	Gripe, Maria	1*	Charriere, Henri
3*	Gunther, Heinz	1*	Collodi, Carlo
3*	Knight, Eric	1*	Conger, John
3*	Mal, Vitan	1*	Cooper, Jefferson
3*	May, Karl	1*	Crichton, Michael
3*	Rozman, Smiljan	1*	Čukovskij, Kornej Ivanovič
2*	Bischoff, David	1*	De Mello, Anthony
2*	Bruckner, Karl	1*	Dickens, Charles
2*	Cankar, Ivan	1*	Eden, Dorothy

1* Fischer, Marie Luise	1* Pečjak, Vid
1* Frank, Ana	1* Pogačnik, Jelka
1* Garnier, Dominique	1* Reiner, Meta
1* Godina, Ferdo	1* Rawson, Christopher
1* Grimm, Jacob	1* Rotman, G. Th.
1* Guy, Rossa	1* Schami, Rafik
1* Horelova, Eliška	1* Seliškar, Tone
1* Hugo, Victor	1* Sheldon, Sidney
1* Huxley, Aldous	1* Sienkiewicz, Henryk
1* Jarunkova, Klara	1* Silverstein, Shel
1* King, Stephen	1* Spyri, Johanna
1* Klevis, Vladimir	1* Stewart, Fred Mustard
1* Kolmanič, Kristina	1* Suhodolčan, Leopold
1* Lainšček, Feri	1* Szabo, Judit
1* London, Jack	1* Tolkien, John Ronald Revel
1* Makarovič, Svetlana	1* Tolstoj, Aleksej
1* Malenšek, Mimi	1* Trench, Sally
1* Mathiez, Albert	1* Trevor, Elleston
1* Mebs, Gudrun	1* Whalley, Paul
1* Mowat, Farley	1* Wilder, Laura
1* Parker, Una Mary	1* Zlatar, Pero
1* Pearce, Ann Philippa	

TOP LISTA KNJIG (PILOV KNJIGOŽERSKI KLUB) NAJLJUBŠE
KNJIGE PO IZBORU MLADIH BRALCEV
(njihov vrstni red določa število glasov, ki so jim jih namenili otroci)

24* Mladost na stopnicah	6* Gozdni samotar (Zvesti prijatelji)
21* Skrivni dnevnik mladega hipohondra	6* Skrivnost hiše Ratata (Skrivnosti)
16* Pet prijateljev	6* Zmaj straši ob polnoči (Naša klapa Irharjev)
15* Matilda	5* Gimnazijka
15* Tatič	5* Pozor, hud pes (Zvesti prijatelji)
8* Usodni piknik (Zvesti prijatelji)	5* Super špon (Zvesti prijatelji)
7* Dvojčici	5* Trnovska mafija
7* Mali upornik	4* Grajski strah (Zvesti prijatelji)
7* Rdeča pest	4* Gusarji na obzorju
7* Samorastniki	4* Kazan, volčji pes
7* Skrivni dnevnik Jadrana Krta	4* Ko zorijo jagode
7* V sedemnajstem	
6* Bela past (Zvesti prijatelji)	

- 4* Najstnica Tina
4* VDV – velikanski dobrodušni velikan
4* Zoya
4* Zvesti prijatelji
4* Zvezda
3* Deček z dvema imenoma
3* Dogodivščine Trdonje, Zvitorepca in Lakotnika
3* Geniji v kratkih hlačah
3* Grof Monte Christo
3* Hrošč leti v somraku
3* Lassie se vrača
3* Leteči krožnik
3* Na otoku zakladov (Pet prijateljev)
3* Skrivnost prepovedane votline (Skrivnosti)
3* Skrivnost tolpe Zelena roka (Skrivnosti)
3* Skrivnost zapuščenega dvorca (Skrivnosti)
3* Ura v stolpu bije 13 (Naša klapa Irharjev)
3* V pasti (Pet prijateljev)
2* Baronov mlajši brat
2* Bobri
2* Charlie in tovarna čokolade
2* Čarovnice
2* Dekle z biseri
2* Detektivski mojster Blomkvist
2* Dnevnik Anamarije
2* Domen
2* Drugačne zvezde
2* Družčina
2* E. T. vesoljček
2* Fant za zamenjavo
2* Iskanje dinosavrov (Časovni stroj)
2* Jurij Kozjak
2* Kekčeve zgodbe
2* Kirurginja
2* Krvava svila
2* Lepotec Bučko (Zvesti prijatelji)
2* Lukec in njegov škorec
2* Mi, otroci iz postaje ZOO
2* Mokronožci
2* Otok zakladov
2* Pastirci
2* Pika Nogavička
2* Ronja, razbojniška hči
2* Tajno društvo PGC
2* Veliki križ
2* Vinetou
2* Visoška kronika
2* Zadnja pustolovščina (Pet prijateljev)
2* Zaklad grajskih ječ (Pet prijateljev)
2* Zgodba o nevidnem človeku
2* Zlati faraon
1* Aelita
1* Ajša Najša
1* Andersenove pravljice
1* Bele tulpike
1* Beli očnjak
1* Bolečina odraščanja
1* Cujo
1* Čakala bom noč in dan
1* Čarovnik iz Oza
1* Če bo kdaj jutri
1* Dedek Som
1* Dekle in vrač
1* Deklica iz Prisoj
1* Dlan polna zvezd
1* Dnevnik Ane Frank
1* Doktor Jobjoli
1* Drejček in trije Marsovčki
1* Drevo ima srce
1* Edinka
1* Emil in detektivi
1* Francoska revolucija
1* Gospodarica Mellyna
1* Heidi
1* Hišica v veliki hosti
1* Hlapec Jernej
1* Hobit
1* Hudobna graščakinja (Zvesti prijatelji)
1* Ivanina odločitev
1* Izgubljena mladost
1* Judežev poljub
1* Jurski park
1* Kapitan Morski volk
1* Karibska skrivnost

- 1* Klinika upanja
 1* Knjiga o Titu
 1* Komu zlata drsalka?
 1* Korenčkov palček
 1* Krasni novi svet
 1* Kronika XX. stoletja
 1* Leonella – Benečanske
 ljubezni
 1* Leskova mladost
 1* Letala v viharni noči (Pet
 prijateljjev)
 1* Ljudje pod Osojnikom
 1* Malčkipalčki
 1* Metulj
 1* Metulji
 1* Mihaha
 1* Minuta modrosti
 1* Mladostniki
 1* Momo
 1* Na lovu za tihotapci (Pet
 prijateljjev)
 1* Ne božaj mačke proti dlaki
 1* Nedeljka
 1* Nepremagljiva enajsterica
 1* Neskončna zgodba
 1* Njena družina
 1* Noč skušnjav
 1* Notredamski zvonar
 1* Odhod ob 16.50
 1* Oliver Twist
 1* Ostržek
 1* Otroci iz naše ulice
 1* Pepelka
 1* Pesek v dlaneh
 1* Pestrna
 1* Peter Pan
 1* Počesane muhe
 1* Počitnice v Bayangi
 1* Pokopljite me v škornjih
 1* Potopljena galeja
 1* Pozabljeni zaklad
 1* Pozor! Črna marela!
 1* Pravljice za lahko noč
 1* Prigode kože Kunigunde
 1* Prijateljici
 1* Princeska Zvezdana
- 1* Ptiči ne pojejo opolnoči
 1* Razbojniški brlog (Zvesti
 prijatelji)
 1* Razpotja ljubezni
 1* Revna sorodnica
 1* Rokovnjači
 1* Rudi
 1* S kolesi na potep (Pet
 prijateljjev)
 1* Skodelica kave
 1* Skriti dnevnik
 1* Skrivni rov (Pet prijateljjev)
 1* Skrivnost tajnega pristanišča
 (Skrivnosti)
 1* Skrivnosti
 1* Skrivnostni otok
 1* Sla po letenju
 1* Solzice
 1* Sonce ne išče samotne poti
 1* Sosedov sin
 1* Spomin
 1* Srček za Nino
 1* Srečanje z Mihaelo
 1* Škandali
 1* Šojino poletje
 1* Ta glavna Urša
 1* Tri noči Drekca Pekca in
 Pukca Smukca
 1* Trije dnevi Drekca Pekca in
 Pukca Smukca
 1* Trije mušketirji
 1* Ujetnica
 1* Uporna ptica ljubezni
 1* V 80 dneh okoli sveta
 1* V Puščavi in goščavi
 1* Vanda
 1* Več kot je mogoče
 1* Vegasta hiša
 1* Velika ilustrirana otroška
 enciklopedija
 1* Vike Viking in Brdavs
 1* Vike Viking, častni kralj
 1* Zaklad pri Samotni roži
 1* Zaklad v Srebrnem jezeru
 1* Zamenjana nevesta
 1* Zgubljena na goljavah
 1* Zmaji
 1* Zvezde

* število glasov

Literatura:

1. LEPOSLOVNE KNJIGE:

- Blyton Enid: *Na otoku zakladov*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1988. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Novim dogodivščinam naproti*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1989, (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Na skrivnostni sledi*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1989, (Pet prijateljjev)
- Blyton Enid: *Na potepu*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1989. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Na lovu za tihotapci*. Ljubljana : Mladinska knjiga 1989. (Pet prijateljjev)
- Blyton Enid: *V cirkuškem taboru*. Ljubljana : Mladinska knjiga 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Znova na Kirrinovem otoku*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990 (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Skrivnost fantomskega vlaka*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *S kolesi na pot*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *V pasti*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 11990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Cigančica Jo*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Luč v svetilniku*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *V meglji*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *V krempljih ugrabiteljev*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Skrivnostni rov*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Letala v viharni noči*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Skrivnost starega stolpa*. Ljubljana : Mladinska knjiga 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Zaklad grajskih ječ*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Svetilnik na Hudičevih skalah*. Ljubljana : Mladinska knjiga 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Skrivnost Šepetajočega otoka*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Zadnja pustolovščina*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1991. (Pet prijateljjev).
- Blyton Enid: *Skrivnost zapuščenega dvorca*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Blyton Enid: *Skrivnost tolpe Zelena roka*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Blyton Enid: *Skrivnost podzemnega hodnika*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Blyton Enid: *Skrivnost tajnega pristanišča*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Blyton Enid: *Skrivnost hiše Ratata*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Blyton Enid: *Skrivnost prepovedane votline*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Skrivnosti).
- Brezina Thomas: *Zmaj straši opolnoči*. Celovec, Dunaj, Ljubljana : Mohorjeva založba, 1992. (Naša klapa Irharjev).
- Brezina Thomas: *Ura v stolpu bije 13*. Celovec, Dunaj, Ljubljana, 1992. (Naša klapa Irharjev).
- Carroll Lewis: *Aličine dogodivščine v Čudežni deželi in V ogledalu*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Biseri).
- Holt Victoria: *Demonski ljubimec*. Murska Sobota : Pomurska založba, 1988. (Mavrica)
- Holt Victoria: *Gospodarica Mellyna*, Murska Sobota : Pomurska založba, 1989.
- Holt Victoria: *Judežev poljub*. Murska Sobota : Pomurska založba, 1986. (Mavrica)
- Holt Victoria: *Srhljivi pesek*. Murska Sobota : Pomurska založba, 1985.
- Konsalik Heinz Günther: *Čarobni cvet Namibije*. Koper : Lipa, 1986.

- Konsalik Heinz Günther: *Čudežne roke*. Koper : Lipa 1987.
- Konsalik Heinz Günther: *Skrivnost sedmih palm*. Koper: Lipa, 1988.
- Mcfarlane Aidan in Ann McPherson: *Skrivni dnevnik mladega hipohondra*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992. (Knjižnica Sinjega galeba; 279).
- Novak Bogdan: *Morska skrivnost*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Grajski strah*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1992. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Pozor, hud pes*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Bela past*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Hudobna graščakinja*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Usodni piknik*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Super špon*. Ljubljana : Mladinska knjiga 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Razbojniški brlog*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Novak Bogdan: *Lepotec Bučko*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji).
- Steel Daniella: *Prstan*. Maribor : Obzorja, 1989. (Svet v knjigi).
- Steel Daniella: *Razpotja ljubezni*. Maribor : Obzorja, 1988. (Svet v knjigi).
- Steel Daniella: *Sklenjeni krog*. Maribor : Obzorja, 1987. (Svet v knjigi).
- Townsend Sue: *Skrivnostni dnevnik Jadrana Krta*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1987. (Knjižnica Sinjega galeba; 264).
- (Knjige v knjižnih zbirkah so navedene po kronologiji)

2. STROKOVNE KNJIGE:

- Bohanec Franček: *Knjižne police za otroke*. Ljubljana : Zveza prijateljev mladine, 1958.
- Giesz Ludwig: *Fenomenologija kiča*. Beograd : BIGZ, 1979. (Biblioteka XX vek; 40).
- Hazard Paul: *Knjige, otroci in odrasli ljudje*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1973. (Otrok in knjiga; 2).
- Hladnik Miran: *Trivialna književnost*. Ljubljana : Državna založba Slovenije, 1983. (Literarni leksikon; 21).
- Kitsch-Lexicon von A bis Z*. Gutersloh : Prisma Verlag, 1985.
- Kobal Alenka: *Bralne navade mladine do 14. leta*. (diplomska naloga).
- Kobe Marjana: *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1987. (Otrok in knjiga).
- Rodari Gianni: *Srečanje z domišljijo*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1977. (Otrok in knjiga; 8).
- Šircelj Martina: *O knjigah in knjižnicah za mladino*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1977. (Otrok in knjiga; 7).
- Triviale Jugend Literatur?* Mainau : Angelos-Verlag, 1969.
- Trivialna književnost*. Beograd : Studentski izdavački centar UK SSO: Institut za književnost i umetnost, 1987.

3. ČLANKI

- Divjak Milan: *Problem mladega bralca*. *Otrok in knjiga* 1972, št. 1.
- Kobe Marjana: *Literarni kič za najmlajše*. *Umjetnost i dijete* št. 14.
- Kobe Marjana: *Novi obliki knjižne in knjižnične vzgoje mladih bralcev*. *Knjižnica* 1976 št. 1-4.

Novljan Silva: *Od Svetega pisma do Peklenske pomaranče*. Knjiga 1986 št. 5.

Otrok in knjiga 1987, št. 25.

Saksida Igor: *Oblikovanost trivialne mladinske književnosti in njena vloga v bralnem razvoju*.

Otrok in knjiga 1992, št. 34.

Vodopivec Bina (Saša Vegri): *Bralni nagibi šolarjev osnovnih šol, ki obiskujejo Pionirsko knjižnico v Ljubljani*. Knjižnica 1976 št. 1-4.

Vodopivec Bina (Saša Vegri): *Moje najljubše knjige*. *Otrok in knjiga* 1982, št. 15.

Zusammenfassung

Bibliothek und Jugendtrivilliteratur

Die größte Jugend- und Kinderbibliothek in Slowenien (Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani – Pionierbibliothek, Einheit der Oton Župančič-Bibliothek in Ljubljana) zeigt ihre Beziehung zur Trivilliteratur schon mit der eigentlichen Auswahl von Büchern und natürlich mit ihren modernen Formen der Bücher- und Bibliothekskunde für junge Leser. Im Rahmen ihrer Studienabteilung (gegründet 1961) hat die erwähnte Bibliothek eine besondere Kitschsammlung (meist Bearbeitungen von bekannten Kunstmärchen), die vor allem für die Forscher über Jugendliteratur und junge Leser bestimmt ist.

Die Leseinteressen der Kinder verfolgen diese Forscher mit verschiedenen Formen der bibliopädagogischen Arbeit. Zu den interessantesten gehört allerdings die Ausstellung *Moje najljubše knjige* („Meine liebsten Bücher“), die von den Kindern selbst vorbereitet wird. Aufgrund dieser Ausstellungen arbeiten die Bibliothekare Übersichten der beliebtesten und meist gelesenen Bücher in einem Schuljahr aus. Die Ausstellung wird fast in der Regel von Kindern im Alter von 10–13 Jahren vorbereitet, es wirken dabei häufiger Mädchen als Knaben mit. Die Topleiter der Literatur umfaßt nach ihrem Geschmack die klassische einheimische und Weltliteratur für Jugendliche. Es werden da auch erfolgreich einige gegenwärtige einheimische und fremde Schriftsteller (z.B. Dahl, Ende, Sue Townsend usw.) eingereiht. Unter den beliebtesten Büchern findet man aber häufig auch triviale Texte, nach denen schlechte und auch gute Leser greifen, nur daß für die letzten diese Literatur eine kurzfristige Episode bedeutet.